

LA SITUACIÓ ACTUAL A CATALUNYA

Carles DUARTE I MONTSERRAT
Cap de Servei d'Assessorament Lingüístic
de la Generalitat de Catalunya

Joan Ramon SOLÉ I DURANY
Cap (e.f.) del Negociat d'Estudis i Aplicació de la Legislació
de la Direcció General de Política Lingüística
de la Generalitat de Catalunya

La configuració de l'Estat espanyol com un règim democràtic ha exigít el reconeixement de la identitat dels pobles que l'integren.

Un dels elements representatius d'aquesta diversitat és la pluralitat de llengües.

Per aquest motiu la Constitució de 19 de desembre de 1978 inclou a títol preliminar, concretament a l'article tercer, una referència explícita a l'esmentada pluralitat lingüística i, després d'establir el castellà com a llengua oficial de l'Estat, encomana als Estatuts d'Autonomia la regulació de l'oficialitat de les altres llengües espanyoles.

En el cas de Catalunya, l'Estatut d'Autonomia, Llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre, disposa, també a l'article tercer, que «la llengua pròpia de Catalunya és el català» i que «l'idioma català és l'oficial de Catalunya».

Posteriorment, la Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya, institueix de manera expressa el dret dels ciutadans de Catalunya a «adreçar-se en català, de paraula i per escrit, a l'Administració, als organismes públics i a les empreses públiques i privades» i defineix que «el català, com a llengua pròpia a Catalunya, ho és també de la Generalitat i de l'Administració territorial catalana, de l'Administració local i de les altres corporacions públiques dependents de la Generalitat» (art. 5).

D'aquests antecedents s'ha de desprendre un criteri d'adequació de les administracions públiques a aquest marc general i, doncs, la conformació d'una funció pública apta per actuar en les dues llengües que són oficials a Catalunya.

Per garantir això, cal adoptar dos tipus diferents de mesures: 1) l'avaluació del coneixement de les llengües oficials en el procés de selecció del

personal al servei de l'administració pública, 2) l'organització de cursos de formació i de perfeccionament lingüístic per al personal que ja treballava a l'administració en el moment de l'oficialització o que, havent-s'hi incorporat després, necessita un aprofundiment dels seus coneixements lingüístics.

Quant al segon aspecte, hi han dedicat esforços remarcables diferents institucions i d'una manera molt especial l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, a la qual l'art. 24 de la Llei de normalització lingüística a Catalunya encarrega «de garantir l'ensenyament del català a tots els funcionaris i al personal al servei de l'Administració de la Generalitat i de les corporacions locals de Catalunya» i «d'ocupar-se de l'ensenyament de la llengua catalana als funcionaris de l'Administració central, en els termes convinguts amb aquesta». A tall d'illustració recordarem que aquesta Escola ha organitzat, des de l'any acadèmic 1980-81 fins a l'any acadèmic 1987-88, 1.805 cursos de llengua catalana per la personal al servei de les diferents administracions públiques que desenvolupen les seves funcions a Catalunya.

El primer aspecte, l'avaluació lingüística en el procés selectiu del personal, serà el tema de la nostra exposició. Avancem, però, que amb caràcter general ja preveu aquesta capacitació lingüística la Llei de l'Estat 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública, que a l'article 19, que constitueix d'acord amb l'article primer de la Llei part de les bases del règim estatutari dels funcionaris públics, disposa que «a les convocatòries per a accés a la funció pública, les Administracions Públiques, en l'àmbit respectiu de les seves competències, hauran de preveure la selecció de funcionaris degudament capacitats per cobrir llocs de treball a les Comunitats autònomes que tinguin dues llengües oficials». El caràcter bàsic d'aquesta disposició ha estat mantingut per la Llei de l'Estat 23/1988, de 28 de juliol, de modificació de la Llei 30/1984.

A part aquestes consideracions referides a les llengües oficials a Catalunya, la incorporació des del dia 1 de gener de 1986 a les Comunitats Europees ens mena a dedicar també atenció en la nostra ponència als criteris d'avaluació de les llengües comunitàries en la selecció de funcionaris a Catalunya.

Comencem, però, per l'examen de la situació pel que fa a les llengües oficials a Catalunya i el plantejarem analitzant de manera separada el cas de cada una de les administracions públiques que hi actuen.

I. GENERALITAT DE CATALUNYA

El restabliment de la Generalitat de Catalunya pel Reial Decret-Llei 41/1977, de 29 de setembre, i la promulgació de l'Estatut d'Autonomia de 18 de desembre de 1979 constitueixen, respectivament, l'inici i la

consolidació de la recuperació de la institució d'autogovern de Catalunya.

Tot i que la Generalitat, en assumir les diverses competències que té conferides, va absorbir també el personal que fins aleshores complia aquestes comeses a l'administració d'origen, va caldre ben aviat decidir la contractació de nou personal, sobretot per garantir el bon funcionament dels òrgans centrals de la institució restablerta. Després d'una breu primera etapa d'absència de normativa per a la realització de la selecció, el Parlament de Catalunya aprovà la Llei 4/1981, de 4 de juny, de mesures urgents sobre la Funció Pública de la Generalitat de Catalunya, en què, a l'article 4, s'establia que «a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, la contractació de personal en règim de dret administratiu s'ha de fer d'acord amb els principis d'objectivitat i de concurs públic de mèrits» i que «en la convocatòria del concurs ha de constar la taula de mèrits que hom considerarà. La resolució correspon a òrgans de naturalesa tècnica que s'han de determinar reglamentàriament, i la selecció dels candidats haurà d'ésser motivada».

D'aquesta manera, la contractació administrativa quedà des d'aleshores sotmesa a un règim de convocatòries, independent de les futures convocatòries de proves selectives a què aquest mateix personal contractat s'havia de presentar per a l'accés al funcionariat. Aquesta norma, però, no afectava les oposicions per a places de caràcter no administratiu, com les dels funcionaris docents o sanitaris (amb procediments de selecció assimilats als de la resta de l'Estat) o policíacs i de salvament d'incendis (amb procediments diferenciats). Així, assenyalem a tall d'exemple que abans de la promulgació de la llei ja s'havien realitzat múltiples convocatòries per a places de funcionaris docents i que fins i tot ja s'havia produït una convocatòria, de 12 de febrer de 1981, de concurs per a la provisió de 25 places vacants en la plantilla de Mossos d'Esquadra, a les bases de la qual s'establia de manera expressa que «es considerarà com a mèrit entendre i parlar la llengua catalana».

Per desplegar l'esmentada Llei el Govern de la Generalitat va aprovar el Decret 166/1981, de 25 de juny, de reglamentació parcial de la Llei 4/1981, de 4 de juny, de mesures urgents sobre la Funció Pública de la Generalitat de Catalunya. En aquest Decret s'estableix un model de contractació administrativa transitòria i es concreten els criteris bàsics per a la redacció de convocatòries (condicions, composició de l'òrgan tècnic, termini de presentació de sol·licituds, etc.), sense que n'hi hagi cap que es refereixi a qüestions lingüístiques.

Arran d'aquest Decret s'inicia una etapa de convocatòries amb una regulació diversa sobre la valoració dels coneixements lingüístics.

Es tendeix a incloure una valoració del coneixement de la llengua en les convocatòries per a places d'auxiliar administratiu o administratiu i es tendeix a prescindir-ne en les altres places (subalterns i places per a diplomats o llicenciats universitaris). Així, a les bases aprovades per l'Ordre de

9 d'octubre de 1981 per a la convocatòria de provisió de nou places d'Auxiliar Administratiu al Departament de Política Territorial i Obres Públiques es disposa: «*Mèrits*. — Es valoraran aquells que puguin palesar la idoneïtat per a l'exercici de les funcions. Serà mèrit preferent el coneixement de l'idioma català parlat i escrit», i s'estableix com a primera prova i amb caràcter eliminatori: «prendre mecanogràficament, al dictat, dos textos elegits per l'Òrgan Tècnic —un en llengua catalana i un altre en llengua castellana— superant una velocitat de 200 pulsacions per minut».

Amb la mateixa data i per una Ordre del mateix Departament es féu una convocatòria per a la provisió de nou places d'administratiu, amb la inclusió també de l'incís «Serà mèrit preferent el coneixement de l'idioma català parlat i escrit». En aquesta convocatòria es determinen entre les diverses proves una de «traducció d'un text, escollit per l'Òrgan Tècnic, de l'idioma català al castellà i una altra de l'idioma castellà al català» i una altra de «redacció d'un document de tipus administratiu en idioma català o castellà, a elecció de l'aspirant».

També amb data de 9 d'octubre i per diferents Ordres del mateix Departament es realitzen convocatòries per a places de subaltern, de tècnic de serveis especials (amb requisit de diploma universitari), de col·laborador tècnic (amb requisit de llicenciatura) i per a diferents càrrecs de comandament, sense que en cap d'aquests casos existís cap referència a la valoració dels coneixements de llengua catalana o castellana. En canvi, a la convocatòria per a la provisió de places de col·laborador tècnic s'establí com a mèrit el coneixement de l'anglès i s'hi incloïa un exercici específic: «el quart exercici consistirà a traduir un text de l'anglès al castellà o català durant mitja hora, per escrit».

Ens hem aturat en aquestes Ordres perquè resulten força representatives del plantejament comú seguit a la Generalitat de Catalunya fins a la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* de l'Ordre de 31 de gener de 1983 per la qual es desenvolupa la reglamentació general per a la selecció de personal en règim de contracte administratiu i per a l'accés als càrrecs de comandament de Cap de Secció i Cap de Negociat (cf. per exemple les bases de les Ordres de 21 de desembre de 1981 convocant proves selectives per proveir places d'administratiu, d'auxiliar administratiu i de subaltern a diversos Departaments de la Generalitat, la de 31 de desembre de 1981 per a la provisió de cinc places d'administratiu i quatre d'auxiliar administratiu al Departament de la Presidència, etc.). Hi ha, però, excepcions importants, com la que trobem, per exemple, a l'Ordre de 23 de desembre de 1981 per la qual es convoquen concursos i proves selectives per proveir, mitjançant contracte administratiu de col·laboració temporal, places de diferents categories (col·laborador tècnic, tècnic de serveis especials, administratiu i subaltern), en què s'estableix com una de les condicions per prendre part a la convocatòria (al costat de la nacionalitat, l'edat, la no separació dels serveis, etc.) el coneixement del català.

L'esmentada Ordre de 31 de gener de 1983 establia en el procediment de selecció de personal en règim de contracte administratiu quatre tipus de proves puntuables: 1) prova escrita sobre uns temaris de dret, 2) prova de coneixements de llengua catalana, 3) prova pràctica per als nivells auxiliar i administratiu i 4) prova específica quan el lloc de treball ho requereixi. Aquestes proves es puntuaven de 0 a 10 punts i, en tot cas, eren obligatòries les dues primeres. Per a les places de nivell tècnic la puntuació de les proves es podia complementar amb una avaluació de mèrits fins a 10 punts segons una taula definida prèviament. En el marc que fixava aquesta norma la prova de llengua resultava obligatòria i el seu pes dins del procés selectiu podia oscillar del 50 % al 20 % de la nota total. És a dir que sense ser una prova eliminatòria complia un paper important en el procés d'avaluació. En canvi, la mateixa Ordre no establia cap puntuació específica per als coneixements de llengua en els concursos per a l'accés als càrrecs de Cap de Secció i de Cap de Negociat.

Arran de l'aprovació de la Llei de l'Estat 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la Reforma de la Funció Pública, ja esmentada a l'inici, el Consell Executiu, el 18 d'octubre de 1984, adoptà un acord pel qual s'establia la contractació en règim interí, reglamentada per una instrucció de 14 de novembre de 1984 de la Direcció General de la Funció Pública en què s'estructuraven les convocatòries de selecció en règim d'interí en tres proves obligatòries i eliminatòries: a) especialitat de la plaça convocada; b) temari de matèries d'Administració Pública; c) llengua catalana (avaluada sense nota, amb una valoració «apte/a» o «no apte/a», contràriament a les altres dues proves, en què es donava una puntuació de 0 a 10; s'hi preveia, a més, l'exempció de la prova de català per als aspirants que presentessin el certificat de nivell elemental de la Junta Permanent de Català —o equivalents— en el cas d'una plaça de subaltern o el certificat de nivell mitjà de la Junta Permanent de Català —o equivalents— en totes les altres categories).

Aquesta fou la norma que regulà la selecció del personal a la Generalitat de Catalunya fins a l'aprovació de la Llei 17/1985, de 23 de juliol, de la funció pública de l'Administració de la Generalitat, que disposa a l'art. 34 que «D'acord amb els principis enunciats per l'article 103.1 de la Constitució, l'Administració de la Generalitat selecciona tot el seu personal amb criteris d'objectivitat, en funció dels principis d'igualtat, mèrit i capacitat dels aspirants, i mitjançant convocatòria pública. En el procés de selecció s'ha d'acreditar el coneixement de la llengua catalana, tant en l'expressió oral com en l'escrita» i a l'art. 30.2 que «Els funcionaris procedents d'altres Administracions que accedeixen al servei de l'Administració de la Generalitat per la via establerta per l'apartat 1 [convocatòria anual entre funcionaris per a la provisió de vacants] hauran de posseir un grau de coneixement suficient del català per a desenvolupar les funcions del propi lloc de treball».

El darrer incís de l'article 34 ha estat objecte d'un recurs interposat pel Govern de l'Estat, la retirada del qual ha estat objecte de negociació sobre la possibilitat d'oferir vies alternatives a una prova de llengua, com l'acreditació del coneixement per mitjà d'un certificat o la incorporació en el procés selectiu d'un curs selectiu de llengua catalana o la valoració dels coneixements de llengua catalana mitjançant la redacció obligada en català d'una de les proves, amb l'oportuna avaluació dels coneixements lingüístics demostrats. En tot cas, aquesta norma no preveu un increment de puntuació per l'acreditació del coneixement de la llengua catalana, sinó el caràcter obligatori d'aquesta acreditació. D'altra banda ens sembla important de no menystenir el contingut de l'art. 30.2 de la Llei, que no ha estat objecte de recurs.

En el desplegament normatiu de la Llei hi ha dos reglaments que hem de considerar especialment importants per al punt que analitzem aquí: el de selecció (Decret 28/1986, de 30 de gener) i el de provisió de llocs de treball, promoció professional i promoció interna (Decret 65/1987, de 15 de gener). Cap dels dos reglaments no fa una referència explícita a la valoració dels coneixements lingüístics, però el Reglament de provisió de llocs de treball permet de considerar que es poden valorar aquests coneixements tant pel que fa a l'apartat de cursos de formació i de perfeccionament seguits a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (art. 6.13), com pel que fa a les titulacions acadèmiques rellevants per al lloc de treball a exercir (art. 6.1.4), com, encara, quant als 5 punts previstos (sobre 25) per als mèrits considerats no preferents.

Resulta, en canvi, més explícita pel que fa a la inclusió dels coneixements lingüístics com a element de valoració l'Ordre de 10 de febrer de 1986, per la qual s'aproven i es fan públics els exercicis, els programes de les proves selectives i la durada i les característiques dels cursos complementaris de formació per al Cos Subaltern d'Administració, per a l'Escola Auxiliar Administrativa del Cos Auxiliar d'Administració i per a l'Escola Administrativa del Cos Administratiu de la Generalitat.

A l'Ordre esmentada s'inclou, per als tres cossos als quals es refereix, la fórmula «dins del procés de selecció s'avaluarà la capacitat dels aspirants en el coneixement i l'ús de les dues llengües oficials», amb la qual cosa l'esment fet pel citat art. 34 de la Llei de la funció pública de l'Administració de la Generalitat a la llengua catalana es completa amb la previsió de l'avaluació del coneixement i de l'ús de la llengua castellana. D'altra banda, en el contingut dels cursos complementaris per a les escales auxiliar administrativa i administrativa l'Ordre incorpora una matèria lingüística: redacció de documents i llenguatge administratiu: terminologia i tipus de documents en el cas de l'escala auxiliar administrativa, i elaboració de documents i informes administratius: tipus de documents, terminologia i recursos en el cas de l'escala administrativa.

Una última observació que cal fer a l'Ordre comentada és la previsió

d'un exercici voluntari d'idiomes a les escales auxiliar administrativa i administrativa.

Com que no existeix una norma equivalent en el cas dels cossos de gestió i superior, cal que ens aturem a analitzar les diferents convocatòries, en el benentès, però, que encara no s'ha dut a terme cap curs complementari o selectiu per a aquests cossos.

De fet, totes les convocatòries realitzades fins ara per a l'ingrés a cossos de funcionaris per als serveis administratius de la Generalitat han seguit uns criteris constants des de la primera, convocada per Ordre de 5 de juny de 1986. S'hi ha inclòs la fórmula: «D'acord amb el que estableix l'article 19 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, els aspirants, al llarg de les proves, han de demostrar que estan degudament capacitats en el coneixement de les dues llengües oficials a Catalunya». Aquest procediment de la referència a la llei estatal s'ha utilitzat per salvar la situació creada per la interposició de recurs contra l'art. 34 de la Llei catalana 17/1985.

Afegim-hi que per a tots els cossos, llevat del subaltern, es recull a les bases un exercici voluntari d'idiomes (amb traducció escrita i conversa oral; la prova té una durada màxima prevista de 30 minuts per a les escales auxiliar administrativa i administrativa i d'1.30 h, inicialment, o d'1 h, a les darreres convocatòries, per a les escales de gestió i superior).

Quant als cursos complementaris per a les escales de gestió i superior, això només queda explicitat a les convocatòries dels cossos generals, perquè a les dels cossos de diplomats o titulats superiors les convocatòries inclouen la fórmula: «El contingut del curs de formació, l'establirà l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, a proposta dels Departaments interessats». Pel que fa als cossos generals, els enunciats definits cos de *gestió*: 1) normativa de contractació administrativa, 2) normativa pressupostària, tributària i financera, 3) normativa de funció pública, gestió de personal, seguretat social, Mupnal, Muface i classes passives, 4) normativa d'expropiació forçosa, 5) expedients normalitzats de caràcter interdepartamental: subvencions, informació pública de projectes, policia administrativa. Actes d'inspecció, expedients d'autoritzacions administratives, 6) estadística i 7) informàtica; cos *superior*: 1) sociologia, comunicació i investigació social, 2) ciència de l'administració, 3) hisenda pública, 4) estadística, investigació operativa i teoria de sistemes, 5) informàtica i 6) dret administratiu (especial) no permeten d'assegurar la inclusió d'una formació lingüística, però sí una formació en documentació administrativa, si més no en el cos de gestió.

Aquest mateix plantejament és l'aplicat en altres places de característiques semblants vinculades a la Generalitat de Catalunya, com ara les del personal d'administració i serveis de les universitats.

De l'examen d'aquesta normativa constatem una definició prou clara de la valoració dels idiomes estrangers, que s'inclouen com a prova voluntària estructurada en una part escrita i en una part oral, amb un temps

màxim prefixat per a la realització de l'exercici (actualment de 30 minuts a 1 hora, segons els cossos) i amb una puntuació màxima de 2 punts (quan l'exercici es resol de manera perfecta i només hi ha una prova voluntària), que es redueix per l'existència d'altres proves voluntàries o per la resolució imperfecta de l'exercici, atès que els 2 punts constitueixen la màxima nota assolible en exercicis voluntaris.

Quant a l'avaluació del coneixement de les dues llengües oficials a Catalunya, l'enunciat poc concret que apareix a les bases ha estat concretat per la Comissió de Normalització Lingüística de la Generalitat i la Comissió Tècnica de la Funció Pública en adoptar el principi que un dels exercicis es realitzi en català, un altre en castellà i en els altres es doni opcionalitat de llengua. Això no obstant aquest criteri resulta insuficient si no existeix una veritable comprovació que, a més del fet que un dels exàmens efectivament es faci en català i que n'hi hagi un altre que es fa en castellà, el nivell de coneixement demostrat de les dues llengües és l'adequat per al compliment de les funcions pròpies del cos al qual l'opositor aspira a integrar-se.

Per finalitzar amb la casuística, assenyalem que el Síndic de Greuges i el de Comptes situen el coneixement oral i escrit del català com a requisit per presentar-se a les seves convocatòries específiques sense que tinguem notícia que això hagi produït cap impugnació.

Com hem vist, s'ha produït una certa vacil·lació en els procediments de valoració dels coneixements lingüístics en la selecció de personal a la Generalitat de Catalunya. En determinats moments s'ha valorat com a requisit el coneixement de la llengua catalana, ara amb incidència sobre la puntuació, adés sense incidència en la qualificació. Actualment constatem com l'obligada acreditació dels coneixements lingüístics es predica tant del català com del castellà. En qualsevol cas, es constata una situació de provisionalitat, vinculada a la resolució del contenciós sorgit a l'entorn de l'art. 34 de la Llei 17/1985, tant si s'hi arriba per mitjà d'un acord negociat, com si s'hi arriba per mitjà d'una sentència del Tribunal Constitucional.

Això no obstant, cal que s'adoptin les mesures per garantir que l'esmentada provisionalitat no resulti un camí per a la incorporació a la Generalitat de personal sense la necessària formació lingüística, sobretot si tenim en compte que la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya estableix a l'art. 5 que el català és la llengua pròpia de la Generalitat i que d'aquesta identificació o inherència ha de concloure's un ús general i ordinari del català dins d'aquesta Administració.

Quant a la valoració dels idiomes estrangers, s'ha fet amb criteris de prudència, com un mèrit, més valuós en els cossos de gestió o superior, menys valuós en els cossos administratius i auxiliar administratiu i no valorat en el cos subaltern. El plantejament seguit resulta aparentment equilibrat tenint en compte la importància de les relacions que l'Administració de la Generalitat ha de mantenir amb organismes oficials d'altres Estats o amb

organismes internacionals. Potser es podria pensar a restringir la valoració d'idiomes a les llengües oficials de les Comunitats Europees, per raó de la condició de membre que hi té l'Estat espanyol, però tanmateix no és clar que no pugui ser valorat com a útil el coneixement de llengües com l'àrab, el rus, el japonès o l'hebreu per les relacions que pugui tenir la Generalitat amb països que tinguin aquestes llengües com a oficials.

Per acabar aquest apartat dedicat a la selecció de personal a la Generalitat, recordarem que en cossos en què es podia intuir l'aparició de criteris diferenciats, com ara el d'agents rurals (Ordre de 24 de desembre de 1987) o el cos de tècnics especialistes del grup de serveis penitenciaris (Ordre de 21 d'octubre de 1987), les convocatòries inclouen la mateixa referència a l'art. 19 de la Llei 30/1984 que hem vist per a altres cossos, i que en el cas de la policia autonòmica s'ha inclòs a les convocatòries, en la línia del que hem indicat per a la convocatòria realitzada abans de la Llei 4/1981, la valoració com a mèrit del coneixement de català (així, per exemple, a la base sisena de les bases reguladores de la convocatòria, feta per Ordre de 21 de gener de 1985, per a la provisió de 230 places). En canvi, ni en la selecció del personal docent universitari (pel que fa a la resta de personal docent, en parlarem més endavant), ni, en general, en els concursos de mèrits per cobrir places laborals en els serveis administratius, les bases no inclouen cap referència a la valoració dels coneixements lingüístics en els barems de mèrits, encara que és més habitual que en la descripció de les classes s'incorpori una observació que inclogui com a aspecte que s'ha de valorar el domini del català o de determinades llengües estrangeres.

1. *Ensenyament*

1.1. Pre-escolar i EGB

Pel que fa a aquest àmbit, atesa l'existència d'un detallat treball de MILIAN I MASSANA (II CILC, VI, Àrea 5, Llengua i Dret, Barcelona-Andorra 1987, pp. 170 a 177), la segona part del qual analitza aquest àmbit, i no hi regateja comentaris que subscriuim totalment, ens limitarem a completar les dades del treball de Milian. Cal dir que a partir del Decret 18/1986, de 30 de gener, tant els concursos oposicions com els de trasllats remetent al que estableix el Decret 18/1986, de 30 de gener, citat, i almenys això aclareix les conseqüències del desconeixement del català pel que fa als concursos de trasllats. A les Ordres ministerials per als concursos-oposicions es manté la previsió escarransida pel que fa a la llengua que MILIAN denuncia respecte a les anteriors a la de 8 de març de 1984, que reproduïen més literalment l'art. 3.b del Reial Decret 229/1981, o fins i tot eludien la referència ambigua al caràcter no eliminadori de les proves lingüístiques

que aquest precepte conté (v. la recent Ordre de 21 de març 1988 (BOE 71, del 23) referida a l'Ensenyament Bàsic, Mitjà, Artístic i Idiomàtic.

Les Ordres catalanes de convocatòries que fan la remissió esmentada són les de 25 de març de 1986 (DOG 677, 25 d'abril), 16 de març de 1987 (DOG del 23). També, com dèiem, hi remetien els concursos de trasllat convocats per les Ordres de 20 d'octubre de 1986 (DOG 764, 10 de novembre) i 26 i 30 d'octubre de 1987 (DOG 912, 9 de novembre).

1.2. Altres nivells

L'exigència del coneixement del català en d'altres nivells d'ensenyament té una gradació que podríem qualificar de mancada d'una rigorosa coherència, atès que la seva varietat no sembla respondre a uns principis deduïbles racionalment d'aquesta diversitat. Així per exemple, sembla ser més rigorosa que en el cas dels mestres d'EGB l'exigència del coneixement de català a les convocatòries de proves per a la provisió de places de Professors Agregats de Batxillerat, Professors Numeraris d'Escoles de Mestratge Industrial, mestres de taller d'escoles de mestratge industrial, professors agregats d'escoles oficials d'idiomes i professors d'entrada i mestres de taller d'escoles d'arts aplicades i oficis artístics a Catalunya, ja que en aquest cas l'acreditació d'aquests coneixements és una «condició indispensable per a obtenir destinació definitiva a Catalunya» (v. la darrera convocatòria de 16 de març de 1988, al DOG 971, del 28). Ben altrament i sorprenentment, en els concursos de trasllats d'aquests mateixos cossos citats el llistó és més baix que per als dels mestres d'EGB, ja que l'exigència del coneixement del català es limita, en el cas que no s'acrediti, a un mer compromís moral d'adquirir-lo a posteriori sense cap conseqüència aparent en cas d'incompliment (v. la darrera convocatòria de 13 d'octubre de 1987, al DOG 885 de 2 de setembre).

Aquesta clàusula de compromís moral es repeteix en la majoria de concursos de trasllats per a cossos docents d'ensenyaments no universitaris, en els quals el coneixement de la llengua no arriba a aparèixer ni tan sols en el barem de mèrits. Curiosament els Professors d'educació física són exempts fins i tot d'aquest compromís moral (v. concursos de trasllats de les Ordres de 23 i 27 de gener de 1986, als DOG núm. 647 i 670, de 17 de febrer i 9 d'abril). Tampoc no fan cap referència a la necessitat de conèixer el català d'altres convocatòries com les de logopedes, fisioterapeutes i educadors en contracte laboral de l'Ordre de 24 de novembre de 1986 (DOG 785, 2 de gener de 1987), i psicòlegs, pedagogs i assistents socials en contracte laboral i comissió de serveis de l'Ordre de 26 de novembre de 1986.

Pel que fa a l'àmbit universitari, les convocatòries per a la selecció de personal d'administració i serveis inclouen sistemàticament una clàusula especificadora que: «D'acord amb el que estableix l'art. 19 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, els aspirants, al llarg de les proves, han de demostrar que es-

tan degudament capacitats en el coneixement de les dues llengües oficials a Catalunya.» Així és a les Resolucions de 29 de juny i 2 i 14 d'octubre de 1987 (DOG núm. 869, 904 i 909, de 27 de juliol, 21 d'octubre i 2 de novembre), que convoquen proves selectives per a l'ingrés a l'Escala Administrativa de les Universitats central i autònoma de Barcelona, i de l'Escala de gestió administrativa de la primera.

Per contra, les universitats no inclouen cap exigència del coneixement de les llengües oficials per a les places docents (v. per exemple les Resolucions de 8 de maig, 30 i 31 de juliol de 1987, publicades al DOG núm. 883, de 28 d'agost).

1.3. Conclusió

Des d'un punt de vista estrictament normatiu, no podem deixar de manifestar la nostra preocupació pel fet que, malgrat l'evolució favorable de la normalització lingüística en l'àmbit de l'ensenyament, sobretot en els primers nivells, la regulació de l'exigència del coneixement del català en els processos de selecció i provisió de places no garanteix amb prou satisfacció aquest coneixement, i ha sofert una inquietant tendència a la baixa, en l'àmbit d'EGB, que no trobem prou justificada ni pel marc legal estatal ni per l'àmbit de decisions judicials que, paradoxalment, reconeixen obertament la possibilitat d'aquesta exigència. Deixem una constància especial de la nostra preocupació, doncs, en aquest àmbit de l'Administració del qual tant depèn el futur de l'ús del català en les noves generacions de ciutadans.

II. ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA I FUNCIONARIS REMUNERATS PER MITJÀ D'ARANZEL

L'article 471 de la Llei Orgànica del Poder Judicial (en endavant, LOPJ), que forma part de les disposicions comunes relatives al personal al servei de l'Administració de Justícia, estableix que «en els concursos per a la provisió de places en el territori d'aquelles Comunitats Autònomes que tinguin una llengua oficial pròpia es valorarà com a mèrit conèixer-la, en els termes que s'establiran reglamentàriament». D'acord amb això, el Reial Decret 2003/1986, de 19 de setembre (BOE núm. 234, del 30), pel qual s'aprova el Reglament Orgànic dels Cossos d'Oficials, d'Auxiliars i Agents de l'Administració de Justícia, i al Reial Decret 429/1988, de 29 d'abril (BOE núm. 110, de 7 de maig), pel qual s'aprova el Reglament Orgànic del Cos de Secretaris Judicials, preveuen, en els seus articles 51.6 i 33.7 respectivament, que en els concursos per a la provisió de places en el territori d'aquelles Comunitats Autònomes que tinguin una llengua oficial pròpia, el coneixement oral i escrit d'aquesta, degudament acreditat mitjançant certificació oficial, comportarà el reconeixement solament a aquests

efectes, de sis anys d'antiguitat per sobre de la que tingués el funcionari. Efectivament, els concursos de trasllat transcriuen la corresponent disposició esmentada (per exemple, l'Ordre de 8 d'agost de 1988, per a Secretaris, publicada al BOE núm. 191, de 10 d'agost) o bé remetent explícitament a aquest article 51.6 transcrit (per exemple, l'Ordre de 25 de gener de 1988, per a Oficials (BOE 28, 2 de febrer), Ordre de 10 de febrer de 1988 (BOE 43, 19 de febrer) per a Auxiliars, etc.). També, en el cas d'accés als Cossos de Secretaris, Oficials i Auxiliars per promoció interna, és un mèrit avaluable, als efectes de concurs, el coneixement de llengües, amb el mateix pes les de l'Estat que les estrangeres, excepte el castellà, que per cert sembla ser l'única llengua amb què es poden efectuar les proves en totes les convocatòries.

En relació amb els Metges forenses i els Secretaris de les Magistratures de Treball, les convocatòries encara no compleixen el que disposa l'article 471 de la Llei Orgànica del Poder Judicial esmentat. Sí que es remet a l'article 51.6 transcrit, en el cas de concursos de trasllat de l'Institut Nacional de Toxicologia, tant entre el Cos Tècnic Facultatiu com entre Auxiliars i Agents.

No queda resolta, d'altra banda, la valoració de la llengua en el cas dels Fiscals.

Pel que fa a la valoració del coneixement de les llengües estatals diferents del castellà en els processos de selecció de personal al servei de l'Administració de Justícia, torn lliure, la LOPJ hi fa silenci, i també els Reglaments que regulen aquests processos. En una resposta de 28 de gener de 1988 (BOCG, CD, sèrie D, núm. 146, d'11 de febrer) del Govern espanyol a una pregunta del diputat de Minoria Catalana José Nicolás de Salas Moreno, en relació amb aquesta qüestió, el Ministre respon que aquest silenci de la LOPJ i de les disposicions que la despleguen és la conseqüència bàsica del caràcter «nacional» de la selecció, atribuït per l'article 454 de la LOPJ. Observem que en els Cossos estatals d'Administració Local, en canvi, el mateix Govern espanyol aplica un criteri diferent admetent la valoració ja des del moment de la selecció. Sembla, doncs, que l'argument transcrit cau quan es multipliquen les protestes dels qui han de gaudir dels serveis dels funcionaris corresponents.

L'èxit de les mesures citades, almenys, per a aconseguir que les plaques de Catalunya siguin proveïdes de funcionaris coneixedors del català, sembla no gaire satisfactori si llegim, per exemple, la detallada pregunta del senador Francesc Ferrer, de 23 de novembre de 1987 (BOCG, s, núm. 151), on es denuncia que és freqüent que arribin funcionaris nous desconeguts del català als jutjats de Catalunya (jutjats d'Olot, Girona, la Bisbal, Figueres i Salt), cosa que ha provocat, en aquest darrer cas, la interposició d'un recurs per part de la mateixa jutgessa. La pregunta també denuncia que la informàtica sigui globalment més avaluada que no pas el coneixement de les llengües oficials diferents del castellà, i que, malgrat això, arribin fun-

cionaris que ni saben llengua ni informàtica. La resposta del Govern, a més de patir la mateixa incoherència que comentàvem en referir-nos a la del diputat De Salas, s'estén en comentaris que la fan digna de figurar en una edició actualitzada d'un famós llibre del citat senador Francesc Ferrer. Efectivament, el Ministre afegeix que l'ampliació del valor de la llengua, o l'atorgament de la seva preferència absoluta, no corregiria el «baix grau (*sic*) d'efectivitat que s'està produint amb la situació actual», atès que només un 5 % de funcionaris fan valer com a mèrit el coneixement del català, i hi ha moltes places vacants de Catalunya que s'han de cobrir per destinació forçosa amb funcionaris procedents de fora dels Països Catalans. A més a més, en resposta a la pregunta de si són prioritaris els interessos del funcionaris, davant dels drets lingüístics dels catalans, el Ministre contesta, sorprenentment, que el que és prioritari és l'aplicació de l'article 14 de la CE (proclama la igualtat i prohibeix la discriminació), el 138 (l'Estat garanteix la solidaritat i prohibeix els privilegis entre les Comunitats Autònomes) i 139 (proclama la igualtat de drets i obligacions en qualsevol part del territori). Finalment, el Ministre creu que la solució més viable són els cursos de formació.

En un altre àmbit, cal valorar positivament el fet que les convocatòries del Tribunal Constitucional per a lletrats i per a documentalista laboral meriten el coneixement d'idiomes (v. la Resolució de 9 de juny de 1987 per a lletrats, on en la fase de concurs es preveu un màxim de 8 punts per coneixement d'idiomes sobre un total de 60, i en aquesta fase prèvia a l'oposició queden eliminats els aspirants que obtinguin menys de 30 punts; v. també la Resolució de 10 de febrer de 1988 per a documentalista laboral, on es puntuen les llengües fins a 3 sobre un total de 10).

Quant als jutges i magistrats, la LOPJ preveu el següent: «1. Per a la provisió de les places de President dels Tribunals Superiors de Justícia i de les Audiències en aquelles Comunitats Autònomes que gaudeixin de Dret Civil Especial o Foral, i també d'idioma oficial propi, el Consell General del Poder Judicial valorarà com a mèrit l'especialització en aquest Dret Civil Especial o Foral i el coneixement de l'idioma propi de la Comunitat. 2. Reglamentàriament es determinaran els criteris de valoració sobre el coneixement de l'idioma i del Dret Civil Especial o Foral de les esmentades Comunitats Autònomes, com a mèrit *preferent* (subratllat nostre) en els concursos per a Òrgans jurisdiccionals del seu territori» (article 341).

Pel que fa a l'aplicació de l'apartat 1, el Director General de Relacions amb l'Administració de Justícia del Govern espanyol, en unes Jornades de reflexió sobre les llengües espanyoles a l'Administració de Justícia (Lloret de Mar, 13 i 14 de novembre de 1987) declara que el Consell General del Poder Judicial efectivament té en compte l'aspecte lingüístic a l'hora de fer l'elecció del President de les Audiències. A aquesta afirmació, no s'hi ajusta gaire la recent elecció del President de l'Audiència Territo-

rial de Barcelona, on no semblen haver-hi tingut pes els aspectes lingüístics i, més en general, la procedència territorial dels candidats.

Més lamentable és el cas de l'apartat 2, on tot i que aquí es preveu una reglamentació que atorgarà el coneixement de la llengua com a mèrit preferent en els concursos per a la provisió dels òrgans jurisdiccionals, aquesta reglamentació encara no s'ha produït. Ni tan sols en el cas de l'Acord General del Poder Judicial, de 15 de juliol de 1987 (BOE 174, del 22), que estableix el Reglament sobre Jutges en règim de provisió temporal, Magistrats suplents i Jutges substituïts, en el qual es podia haver aplicat aquest article 341.2 LOPJ, no es té en compte en absolut la llengua, que tanmateix l'aspirant podrà fer figurar entre els altres mèrits si ho considera oportú.

També és de doldre el silenci que guarda la LOPJ pel que fa als Jutges de Pau i l'avaluació de la llengua en la seva elecció, que fa lliurement el Ple de l'Ajuntament. Malgrat això, una enquesta encarregada pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya i realitzada el novembre de 1985 entre els Jutjats de Pau de Catalunya, dóna els resultats següents. D'un total de 881 Jutjats en respongueren a temps 656 (el 74,86 %). Entre d'altres preguntes, l'enquesta demana si el Jutge és nascut a Catalunya, i en resulta que el 93 % ho són. A la pregunta de si el Jutge parla en català, responen afirmativament el 87 % i el 67,22 % afirmen escriure en català.

És evident la insuficiència de les mesures actuals d'avaluació dels coneixements de les llengües diferents del castellà, insuficiència que s'ha traduït ja en protestes obertes dels mateixos Jutjats i Tribunals almenys pel que fa a Catalunya. Ja hem remarcat que en alguns casos es produeix un incompliment de les previsions de la LOPJ en aquesta qüestió, com ho és la no reglamentació com a mèrit en el cas, per exemple, del Ministeri Fiscal i, cas encara més greu, l'incompliment de la valoració com a mèrit preferent en el cas d'òrgans jurisdiccionals. Aquest incompliment és encara més punyent en el cas de Galícia i Euskadi, en què els Estatuts d'Autonomia respectius fan una referència explícita a la llengua pròpia com a mèrit preferent, juntament amb el seu dret propi (v. art. 35 de la Llei Orgànica 3/1979, 18 de desembre, de l'Estatut d'Autonomia per al País Basc, al BOE 306 del 22, i remarcablement amplis, els arts. 25 i 26 de la Llei Orgànica 1/1981, de 6 d'abril, de l'Estatut d'Autonomia per a Galícia, al BOE 101 del 28; com recordà Milian a les Jornades esmentades, l'Estatut de Catalunya no recull un precepte anàleg perquè en els debats d'elaboració de l'avantprojecte ja quedà clar que l'oficialitat de la llengua implica l'exigència del seu coneixement a les persones vinculades a l'Administració).

Cal valorar positivament la tasca que han dut a terme el Departament de Justícia i l'Escola d'Administració Pública de Catalunya mitjançant la convocatòria de beques per a aspirants a Jutge, Fiscal i Secretari, i mitjançant cursos de català i llenguatge jurídic, però és evident que fins que no

es valori i s'exigeixi el coneixement de la llengua, almenys tant com es fa amb els Cossas estatals d'Administració Local —per dir un cas raonablement similar—, l'Administració de Justícia pot continuar essent un cos lingüísticament aliè i potencialment discriminatori envers les Comunitats Autònomes amb llengua nacional diferent del castellà.

Pel que fa als Notaris, el Reial Decret 2253/1985, de 22 de maig (BOE de 3 de desembre), tot i que reglamenta els criteris d'especialització en Dret Foral com a mèrit preferent per al seu nomenament, deixa córrer l'oportunitat de valorar també el coneixement de les llengües diferents del castellà.

Segons informacions donades pel Delegat Territorial de Catalunya per als Registres estatals, malgrat les previsions que diu que hi ha en aquest sentit a l'Estatut d'Autonomia (deu referir-se als Estatuts basc i gallec), no hi ha hagut, tampoc, fins ara, cap consideració a l'oficialitat de les llengües en el cos de Registradors de la Propietat i Mercantils, ni hi ha cap previsió que n'hi hagi en el futur.

L'Ordre de 4 de març de 1988 (BOE 63, del 14), que publica les normes generals per a les oposicions lliures al Cos de Corredors Col·legiats de Comerç, preveu una prova voluntària d'anglès o francès.

Pel que fa als Agents de la Propietat Immobiliària de Barcelona ens han informat telefònicament que les places són convocades per la Sotssecretaria del Ministeri de l'Interior i que «per descomptat el català ni hi entra ni hi surt» (*sic*). Tampoc no s'exigeix en les proves per a accedir a Agent de Canvi i Borsa.

III. ADMINISTRACIÓ LOCAL

1. *Funcionaris propis de cada entitat local*

La Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, estableix que és de la competència de cada Corporació local la selecció dels funcionaris diferents dels d'habilitació estatal, i que les bases de les proves de selecció i els concursos els aprova el Ple de la Corporació (v. art. 100 i 102). No obstant això, correspon a l'Administració de l'Estat establir reglamentàriament les regles bàsiques i els programes mínims a què ha d'ajustar-se el procediment de selecció i formació de tals funcionaris. Els Ajuntaments, doncs, tenen una àmplia llibertat per determinar els requisits que considerin convenients, ja que l'Estat no ha establert reglamentàriament les regles bàsiques i els programes mínims a què es refereix la Llei 7/1985.

Pel que fa a la llengua, s'hauria de tenir present el següent:

— L'article 19.1 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la Reforma de la Funció Pública, que com ja hem dit és bàsic i aplicable, en conseqüència, al personal de totes les Administracions Públiques.

— La Resolució de 16 de gener de 1981, de la Direcció General d'Administració Local del Govern de l'Estat, per la qual s'aproven les bases i els exercicis per a l'ingrés en els subgrups d'Auxiliars, Administratius i Tècnics d'Administració General, preveu, en la seva base 4.2, que «en aquelles Comunitats Autònomes en què, d'acord amb llurs Estatuts, existeixi cooficialitat de l'idioma propi i del castellà, les Corporacions locals podran establir proves específiques per comprovar el coneixement dels aspirants d'ambdós idiomes». A més, aquesta resolució inclou la previsió d'un exercici voluntari d'idioma modern en els subgrups d'administratius i de tècnics d'administració general. No hi ha cap previsió de prova d'idioma modern en el cas dels auxiliars.

Malgrat aquesta normativa, una reiterada jurisprudència del Tribunal Suprem, atada per la impugnació constant de convocatòries on es preveia algun tipus de valoració per a les llengües oficials diferents del castellà, considerava discriminatòria i inconstitucional la més mínima valoració d'aquest tipus. Cal dir que les impugnacions no tenen una procedència que pugui indicar una reacció social, sinó que totes són promogudes pel Col·legi d'Enginyers Industrials de Madrid (v., per exemple, Sentència de 28 de març de 1985, 1 de març de 1986, etc.).

Darrerament, però, el Tribunal Suprem s'ha vist obligat a canviar de criteri a causa de la jurisprudència del Tribunal Constitucional en les seves sentències de 26 de juny de 1986 i fins i tot a causa de la seva pròpia sentència de 16 de desembre de 1985 on havia reconegut la possibilitat d'exigir el coneixement del català als mestres d'EGB per esguard dels drets dels alumnes. La sentència de 23 de desembre de 1986 (R. 7701) rectifica, doncs, la jurisprudència anterior i admet una prova voluntària puntuable de català. El canvi de criteri respecte a la jurisprudència anterior l'excusa en el fet que la puntuació en aquells casos era excessiva.

D'altra banda, malgrat la possibilitat que tenia la Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, de preceptuar l'exigència del coneixement del català en els processos de selecció dels funcionaris propis de les Corporacions locals, no ho ha fet segurament a causa de la impugnació que pesa sobre l'article 34 de la Llei de la funció pública. Així, l'única previsió en aquest sentit és anàloga a la de l'article 30.2 de la llei suara citada, article que no ha estat impugnat i que és idèntic al 30.2 de la Llei municipal i de règim local, el qual diu el següent: «Els funcionaris procedents d'altres administracions que accedeixen al servei de l'administració local a Catalunya han de posseir un grau de coneixement suficient del català per a desenvolupar les funcions del propi lloc de treball.»

Confiem que la resolució favorable de la impugnació de l'art. 34 de la Llei de la funció pública farà que el Parlament empleni l'actual buit incoherent de la llei municipal.

Mentrestant vigeix, doncs, el marc legal descrit, al qual cal afegir el fet que la Llei de normalització lingüística declara que el català és la llen-

guia pròpia de l'Administració local (art. 5). A la pràctica, però, els Ajuntaments han actuat amb prevenció respecte a la valoració de la llengua, segurament frenats per les impugnacions a què hem fet al·lusió. Així, d'un buidat dels butlletins oficials de les províncies que actualment abracen el Principat de Catalunya, corresponents als mesos de gener a març d'enguany, podem observar que en general hom té en compte el coneixement de la llengua nacional quan es tracta de feines que pertanyen a l'escala «C» (per exemple, auxiliars administratius) o «D» (guàrdia, caporal de la Policia Municipal) i no es demana quan són treballs que corresponen a l'escala «E» (jardiners, peons, fusters...).

El detall del buidat per butlletins és el següent:

BARCELONA

De les convocatòries examinades als BOP de les comarques barcelonines, en els quals es convocaven un total de 94 llocs de treball, no s'exigia el coneixement del català per a ocupar 62 d'aquests llocs i únicament es demanava per a la resta, val a dir, per a 32. Un cop feta aquesta primera puntualització i tenint en compte que, per tal de classificar els diferents casos, resulta més senzill parlar, genèricament, de convocatòries més que no pas de llocs de treball, seran aquestes les dades que utilitzarem per a realitzar l'anàlisi corresponent. Cal fer una primera distinció entre els supòsits en els quals s'exigeix el català com a requisit previ i aquells en què forma part de les proves selectives. Es demana el català com a requisit previ en *dues ocasions* (quan parlem d'ocasions ens referim a un mateix ajuntament i BOP, encara que corresponguin a diverses convocatòries; en aquest cas, corresponen a set) i no s'exigeix com a requisit previ, però sí que es demana com a part de les proves selectives en *deu ocasions* (correspon a onze convocatòries). D'aquests supòsits es considera obligatori però no eliminadori en *vuit ocasions* (correspon a deu convocatòries) i obligatori i eliminadori en *tres ocasions* (correspon a vuit convocatòries). No s'exigeix ni com a requisit previ ni com a part de les proves selectives en *nou ocasions* (correspon a dotze convocatòries).

Seria necessari remarcar alguns casos aïllats que poden resultar d'interès:

- En un supòsit s'exigeix com a requisit previ i també com a part de les proves, i es considera obligatori i eliminadori (Ajuntament de Sabadell; es tracta de 14 llocs de treball, corresponents a escales diferents).
- En un altre cas s'exigeix implícitament, forma part de les proves selectives i és obligatori i eliminadori (Ajuntament de Fogars de Tordera: 1 lloc de treball).

- Finalment hi ha una convocatòria de l'Ajuntament del Prat de Llobregat, en la qual se sol·licita un corrector-dinamitzador de català. Lògicament en aquest supòsit no cal comentar la seva obligatorietat perquè és evident.
- Com a fets remarcables pel seu caire negatiu, s'ha de posar de manifest que no s'exigeix el català per a educadors d'infància (Ajuntament de Palau de Plegamans) i per desenvolupar tasques de dinamitzadors juvenils (Ajuntament de Cerdanyola del Vallès), la qual cosa és alhora sorprenent i preocupant.

Un cop realitzat aquest estudi es dedueix que, per tal de fer una classificació sobre obligatorietat o no obligatorietat del català, cal prendre com a punt de referència els Ajuntaments abans que el tipus de lloc de treball, car per una mateixa plaça s'exigeix o no el català segons l'Ajuntament de què es tracti (per exemple, en una convocatòria per a la provisió de places de guàrdia municipal l'Ajuntament de Sabadell exigia el català, mentre que el de l'Hospitalet de Llobregat no el demanava). Com a dada significativa s'ha de remarcar que aquells Ajuntaments que no exigeixen el català publiquen les convocatòries en el BOP en castellà i els que sí que el demanen les publiquen en català. Podem ara, a títol indicatiu, fer uns llistats reduïts sobre els diferents Ajuntaments. Hi ha Ajuntaments com l'Hospitalet de Llobregat, Cerdanyola del Vallès, Barberà del Vallès, Sant Joan Despí, Santa Margarida i els Monjos, Vilanova del Camí i Castelldefels, que no exigeixen el català en cap de les convocatòries publicades. D'altres com Sabadell, Sant Just Desvern, Sant Fost de Campsentelles, Collbató, el Prat de Llobregat i Fogars de Tordera, que exigeixen la llengua catalana per a qualsevol tipus de convocatòria. I finalment Ajuntaments com Vilassar de Mar, Palau de Plegamans i Vilanova del Vallès, que demanen o no coneixements de català, segons el tipus de plaça de què es tracti.

Com a observació final i fent una anàlisi dels padrons municipals dels darrers anys, es pot constatar que, tot i que no és un factor definitiu, car hi ha excepcions (per exemple, en el cas de Sabadell, que encara que compta entre la seva població amb un gran nombre de castellanoparlants, exigeix el català en totes les convocatòries), aquells Ajuntaments que no exigeixen la llengua catalana tenen una població constituïda majoritàriament per castellanoparlants.

GIRONA

En els Butlletins Oficials de la província de Girona corresponents als mesos de gener, febrer i març de 1988, únicament es publiquen deu convocatòries. S'exigeix el català en vuit de les convocatòries i no es demana en

una. En resta una altra en la qual consta una prova d'idiomes, però cal remarcar que es refereix a idiomes moderns i normalment amb aquesta expressió es fa esment del francès o de l'anglès i no pas del català (Ajuntament de la Jonquera). Un cop feta aquesta puntualització i pel que fa a la resta d'Ajuntaments, s'exigeix el català com a requisit previ en *sis ocasions* (correspon a sis convocatòries) i no es demana com a requisit previ en *dues ocasions* (dues convocatòries). S'exigeix com a requisit previ i com a part de les proves en *quatre ocasions* (correspon a quatre convocatòries) i es demana com a part de les proves però no com a requisit previ en *dues ocasions* (correspon a dues convocatòries). Finalment hi ha dues convocatòries en les quals s'exigeix el català com a requisit previ i, a més, es valora el coneixement d'aquesta llengua en la fase de concurs, tot i que cal remarcar que no s'especifica sinó que es parla d'idiomes de forma genèrica. D'aquests supòsits és obligatori i eliminatori en *tres ocasions* (tres convocatòries) i és obligatori però no eliminatori en *tres ocasions* (tres convocatòries). En els altres casos que resten no consta com a obligatori ni com a voluntari: en dues convocatòries forma part solament de la fase de concurs i en *una ocasió* no s'exigeix, en cap moment, el coneixement del català.

Com a fets remarcables en el cas de Girona, si comparem amb d'altres províncies, especialment amb la de Barcelona, cal assenyalar, en primer lloc, que a la pràctica totalitat de les convocatòries s'exigeix el coneixement del català com a requisit previ, com a part de les proves o a la fase de concurs. La puntuació atorgada en aquesta fase de concurs és de 0,2 punts sobre 1, puntuació menor que la concedida per altres mèrits. I en segon lloc, totes les convocatòries són publicades en català en els diferents Butlletins.

LLEIDA

Pel que fa als Butlletins de la província de Lleida corresponents als mesos de novembre i desembre de 1987 i als de gener, febrer i març de 1988, es publiquen nou convocatòries. S'exigeix el català en set de les convocatòries i no es demana en dues. Únicament s'exigeix la llengua catalana com a requisit previ en *una ocasió* (una convocatòria), a nivell oral, i alhora forma part de les proves selectives. S'estableix l'exigència del català com a part de les proves en *cinc ocasions* (correspon a sis convocatòries). D'aquests supòsits és obligatori i eliminatori en *dues ocasions* (correspon a tres convocatòries) i obligatori però no eliminatori en *quatre ocasions* (correspon a quatre convocatòries).

De les nou convocatòries publicades, sis ho són en castellà i les tres restants ho són en català. En general, i tal com succeïa a les altres províncies, s'ha de dir que l'exigència o no exigència de la llengua catalana

depèn més de l'Ajuntament que no pas del lloc de treball objecte de la convocatòria.

TARRAGONA

Pel que fa a Tarragona i en el mateix període corresponent als mesos de gener, febrer i març de 1988, únicament es publiquen convocatòries en set Butlletins. El total de places convocades és de 25. D'entre aquestes s'exigia el coneixement del català per a ocupar 20 llocs i no es demanava per a 5 llocs. Parlant en termes de convocatòries, s'exigeix en set d'aquestes i no es demana en les altres tres. És necessari com a requisit previ en *tres ocasions* (tres convocatòries). D'aquestes ocasions i a més a més d'ésser requisit previ, forma part de les proves en *dues ocasions* (dues convocatòries). En l'altre supòsit únicament es considera com a requisit previ. No s'exigeix com a requisit previ però sí que forma part de les proves selectives en *quatre ocasions* (quatre convocatòries). D'aquests casos és obligatori i eliminadori en *quatre ocasions* (quatre convocatòries) i és voluntari en *dues ocasions* (dues convocatòries). No s'exigeix ni com a requisit previ ni com a part de les proves selectives en *tres ocasions* (tres convocatòries).

Tot i que el nombre de convocatòries publicades en els Butlletins d'aquesta província i en els de la de Barcelona no és el mateix, és significativa i positiva la diferència entre ambdues províncies en el sentit que, en el cas de Tarragona, són majoria força considerable els llocs de treball per als quals s'exigeix el coneixement del català.

Finalment i pel que fa a la llengua utilitzada en la publicació de les convocatòries, en *sis ocasions* són redactades en català i castellà, en *tres* únicament en català i en *una* solament en castellà.

1.2. *Conclusions*

Com a darrer apartat caldria fer un resum de les característiques generals i comunes que han pogut observar-se a les quatre províncies. Seria en primer lloc necessari aclarir què vol dir «entendre el català». En la major part de les ocasions significa entendre el català parlat i escrit; en algun cas concret s'especifica més i es parla de «tenir coneixement de l'idioma català». En certs supòsits, quan s'utilitza la paraula «entendre», es fa servir en sentit ampli i s'aplica tant pel que fa al català com pel que fa al castellà. En segon lloc, cal fer esment de les puntuacions atorgades i del percentatge que aquestes representen dins el total de la qualificació global. Aquestes puntuacions varien segons que corresponguin a exercicis obligatoris i eliminatoris o a obligatoris i no eliminatoris. En el

primer supòsit les puntuacions van de 0 a 5, o de 0 a 10, i és necessari obtenir la meitat d'aquests punts per passar l'examen. En un cas concret s'estableix únicament que constarà com a qualificació «apte o no apte» (Ajuntament de Vila-seca i Salou). Pel que fa al segon supòsit, en la majoria de les ocasions s'assenyala que la puntuació corresponent a la prova de català no representarà més del 10 % del total. En d'altres convocatòries s'assignen com a puntuacions: entre 0 i 10, o un 20/100, o un 50/100, o un 3/30, o un 10/20, o un 10/30, o un 2/12. En d'altres oposicions s'estableix com a màxim 1 punt per a la prova de català. I finalment, en aquells casos en els quals el català forma part de la fase de concurs, juntament amb altres possibles mèrits, se li atorga un màxim de 0,2 sobre 1.

D'altra banda, cal manifestar un cop més allò que ja s'ha fet palès al llarg d'aquest estudi, val a dir, que la línia divisòria entre exigència o no exigència de la llengua catalana ve més determinada per l'Ajuntament que publica la convocatòria, que no pas pel tipus de feina a desenvolupar, tot i que lògicament, i com hem vist anteriorment, hi ha algunes excepcions.

1.3. *Cossos estatals*

Un esment a part requereix el cas de les convocatòries per a l'accés a les subescales de Secretaria, Intervenció-Tresoreria i Secretaria-Intervenció de funcionaris d'Administració local amb habilitació per a tot l'Estat. Es tracta d'una matèria les disposicions legals sobre la qual han canviat substancialment arran de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les Bases de Règim Local i de l'extensa normativa que la desplega, dins de la qual hem de destacar, per als aspectes que ocupen la nostra atenció, el Reial Decret 1174/1987, de 18 de setembre, pel qual es regula el règim jurídic dels funcionaris d'Administració local amb habilitació de caràcter nacional i la Resolució de 12 de desembre de 1987 de la Secretaria d'Estat per a l'Administració Pública, per la qual s'aproven les bases generals i els programes als quals s'han d'ajustar les convocatòries de proves selectives per a l'accés a les esmentades subescales.

Són ben recents les primeres convocatòries fetes d'acord amb aquesta normativa (v. els BOE dels dies 22 i 23 de desembre de 1987) i en les bases corresponents s'ha incorporat per a les tres subescales i tant per al procediment d'accés lliure com, quan escau, per al procediment de promoció interna, l'exercici voluntari següent: «Els aspirants que hagin superat els exercicis eliminatoris es poden sotmetre a una prova per acreditar el coneixement d'altres llengües espanyoles, diferents del castellà, que tinguin caràcter oficial en alguna Comunitat Autònoma. Aquells que ho desitgin poden també sol·licitar d'examinar-se d'idiomes estrangers». La puntuació prevista per a aquest exercici és de zero a un punt per cada

un dels idiomes amb un màxim de tres punts. Afegim-hi que aquestes proves es duen a terme de manera descentralitzada i que a Catalunya i a les Illes Balears correspon d'assumir-ne la realització a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, la qual, a més, s'ocuparà de l'organització dels cursos selectius corresponents, en els quals s'ha previst d'introduir la llengua catalana com a matèria obligatòria dins del programa de totes les sub-escals esmentades.*

IV. ADMINISTRACIÓ PERIFÈRICA DE L'ESTAT

Un informe d'abril de 1986, presentat en ocasió del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana per la Delegació del Govern de l'Estat a Catalunya, titulat *La normalització lingüística a l'administració perifèrica de l'Estat*, repeteix a cada apartat que l'atenció al públic en català és actualment garantida, excepte —segons el mateix informe— a les comissaries de policia, casernes de la guàrdia civil i l'oficina central de la Direcció Provincial de trànsit (deu referir-se a la de Barcelona). L'informe repeteix també a cada apartat l'activitat de formació lingüística a base de cursos de català.

Tot i això, el document només es refereix a la valoració de la llengua catalana en el cas dels concursos per a cobrir places dels serveis d'alta inspecció de l'Estat a Catalunya d'informadors de RENFE. En el primer cas es puntuava com a mèrit i en el segon l'informe diu que «s'exigeix el coneixement de l'idioma català en aquests concursos».

Pel que fa a Correus, després de reconèixer-s'hi la necessitat d'una nova política de personal per solucionar el problema de l'extrema mobilitat d'aquest personal, i en concret l'aspecte lingüístic —notablement important en aquesta feina, afegim nosaltres—, es diu que la nova política de personal s'ha concretat en la convocatòria d'oposicions regionalitzades en les quals, a més, els nous funcionaris es veuen obligats a romandre un mínim de tres anys en la seva destinació inicial. L'informe afegeix que les

* A l'hora de publicar aquest treball, els diaris oficials de la Generalitat números 1068 i 1074, de 14 i 28 de novembre de 1988 i el Butlletí Oficial de l'Estat número 291, de 5 de desembre del mateix any, van fer públiques les places tretes a concurs per les entitats locals, i els concursos de trasllat corresponents a funcionaris amb habilitació estatal. D'acord amb la legislació vigent, els ajuntaments i altres entitats que tenien vacants places d'aquestes, en fer la convocatòria poden fixar a les bases del concurs un barem específic, que pot incloure una valoració de la llengua pròpia del territori, el qual barem pot arribar a cobrir fins a una quarta part del total de la puntuació. Vegeu uns comentaris a la puntuació que les entitats locals de Catalunya han atorgat als coneixements del català, publicats per FERRER i GRONÈS al diari AVUI (20 de desembre de 1988) i per SOLÉ i DURANY al butlletí *Llengua i Administració*, núm. 34, gener de 1989.

Sessió del Simposi sobre criteris d'avaluació lingüística en el procés de selecció de funcionaris (Barcelona, abril de 1988)

D'esquerra a dreta, Xabier Aizpurúa, Peru Bazaco i Robert Comet

Paolo Carrozza i Carles Duarte

Jesús Prieto

Claude Wilwerth

oposicions de 1983 i 1985 ja s'han efectuat per aquest sistema i a continuació parla dels cursos de català. Enlloc no es diu que s'hagi valorat la llengua en la provisió de places.

En un ofici del Ministre de l'Interior Barrionuevo, de 27 d'octubre de 1983, adreçat al secretari d'Estat per a les Relacions amb les Corts, en relació amb una moció formulada pel senador Ferrer i altres, el Ministre exposa que «l'exigència que les vacants a les plantilles dels Cossos i Forces de Seguretat de l'Estat hagin de proveir-se amb funcionaris que coneguin el català no es considera viable, per problemes de constitucionalitat, a la vista del seu propi contingut discriminatori i de la doctrina del Tribunal Constitucional (sic), exposada en nombroses sentències».

Precisament les sentències que cita el ministre diuen que no hi ha discriminació quan la desigualtat és raonablement justificada, i cap d'elles no es refereix a aspectes lingüístics de la provisió de places. Ben al contrari, tant la jurisprudència posterior del mateix Tribunal (que com hem vist ha obligat a rectificar la del Suprem), com l'art. 19 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, obliguen a tenir en compte (l'article citat diu que les convocatòries «hauran de preveure») la llengua com a *capacitat*, concepte que en principi sembla no comportar un mer mèrit preferent.

El cert és que el Síndic de Greuges remarca en el seu darrer informe al Parlament (BOPC 252-annex, d'11 de març de 1988) que les queixes ciutadanes per discriminació lingüística de l'Administració perifèrica de l'Estat s'han reduït i que a causa de les anteriors el Síndic va obrir un expedient d'ofici (1189/86) a partir del qual el Ministre d'Administracions Públiques informa, entre d'altres coses, que en totes les convocatòries de la Secretaria d'Estat per a l'Administració Pública —llevat de les corresponents al cos diplomàtic —s'ha introduït una base relativa a la *formació* dels aspirants seleccionats en el domini de la llengua oficial de les Comunitats autònomes en què obtinguin destinació.

A part aquestes escasses referències a coneixements lingüístics difícilment se'n troben en les nombroses convocatòries amb places per a Catalunya i, menys encara, en les d'organismes centrals de l'Estat amb competències a tot el territori estatal. (Per posar alguns exemples a l'atzar, no es parla de la llengua en concursos de places per a Catalunya de Controladors laborals i Inspectors de Treball i Seguretat Social (Ordres de 4 de gener de 1988 del BOE 10, del 12), ni tampoc no s'exigeix en una plaça de Cap de l'Oficina de Coordinació dels Centres Espanyols a Andorra! (Ordre de 8 de març de 1988, al BOE 64, del 15).

Apareix esporàdicament alguna referència a coneixements lingüístics en determinades convocatòries, com en una del Ministeri d'Indústria i Energia per a llocs de lliure designació, de 8 de març 1987 (BOE del 15). Les places convocades en aquesta Ordre, però, són per a Madrid, Granada, Guadalajara i Santa Cruz de Tenerife. La referència no anava adreçada, doncs, al plurilingüisme de l'Estat. En les proves selectives per a

l'ingrés en el Cos de la Guàrdia Civil com a professional, convocades per Resolució 432/38197/1988, de 18 de març (BOE 70, del 22), hi ha un bloc de 20 temes de llenguatge que constitueix una sisena part de la puntuació total de la prova de coneixements. Entre aquests 20 temes de lexicologia, sintaxi, fonètica i fonologia, registres lingüístics, un possible dictat, etc., trobem un primer tema sobre «la realitat lingüística espanyola», amb un subapartat referit a «Bilingüismes. Altres llengües hispàniques: el català, el gallec, el basc». Aquesta referència és tot el que hi ha respecte a coneixements lingüístics diferents del castellà.*

En el cas de legislació bàsica estatal, reguladora de convocatòries que han de fer les Comunitats Autònomes, cal remarcar el cas de la Llei 14/1986, de 25 d'abril (BOE del 29), General de Sanitat, l'article 84.4 de la qual estableix que «En les comunitats autònomes amb llengua oficial pròpia, en el procés de selecció de personal i de provisió de llocs de treball de l'Administració Sanitària Pública, es tindrà en compte el coneixement de totes dues llengües oficials per part del personal esmentat, en els termes de l'article 19 de la Llei 30/1984». D'acord amb aquest precepte, el Reial Decret 1062/1986, de 26 de maig (BOE de 3 de juny), pel qual es regula el sistema de concurs unitari de mèrits i trasllat dels funcionaris de Cossos Sanitaris Locals, estableix, en el seu article 7.4, que «en les convocatòries en què participen comunitats autònomes amb diverses llengües oficials, podrà valorar-se el coneixement de la llengua específica, atorgant a aquells qui ho acreditin la puntuació addicional de 12 punts o, si s'escau, exigint als concursants que hi accedeixin el compromís de l'adquisició del seu coneixement». Efectivament, el concurs de trasllats convocat per a Generalitat de Catalunya el 23 de juny de 1986 (DOG 708 de 2 de juliol) merita fins a 12 punts el coneixement acreditat del català, i en cas que es guanyi plaça sense acreditar-lo, s'obliga els aprovats a assistir a cursos de l'Escola d'Administració Pública. Curiosament, això sembla garantir molt més bé el coneixement de la llengua entre els metges que no pas les previsions que hem vist pel que fa a alguns cossos docents.

* A l'hora de publicar aquest treball, hem d'afegir a aquest comentari que la Resolució de 6 de febrer de 1989 (BOE núm. 39, del 15) de la Direcció General de la Policia, per la qual es convoca oposició lliure per a cobrir places d'alumnes del Centre de Formació, aspirants a ingrés a l'escala bàsica, categoria de Policia, del *Cuerpo Nacional de Policia*, preveu, dintre de la fase d'oposició, un exercici voluntari d'un idioma o de diversos, entre els quals figuren el català, euskara, gallec, alemany, francès i anglès. L'exercici es valora amb un màxim de dos punts per idioma.